

BO‘LAJAK PEDAGOGLARNING MEDIA KOMPETENTLIGINI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI

Fayziyeva Dildora Hayotovna
Buxoro davlat universiteti (PhD) doktoranti

Anotatsiya: Hozirgi kunda pedagog-xodimlarning professional darajada kundalik ishlarda axborot kommunikatsion texnologiyalar orqali kasbiy faoliyatini tashkil etishi dolzarb masala hisoblanadi. Ayniqsa, talaba-yoshlarning ijtimoiy-tarmoqlarda faolligini inobatga olgan holda ular uchun turli dasturiy mahsulotlardan foydalanish bo‘yicha yo‘riqnomalar kontentlar tayyorlash ham muhimdir. Xususan, oliy ma‘lumotga ega bo‘lgan xodimlar professional darajada kundalik ishlarida zamonaviy AKT (axborot kommunikatsion texnologiyalar) dan foydalanishi ular ishlayotgan sohada ish unumdorligini oshishiga xizmat qiladi. Maqolada axborot texnologiyalarini kasbiy faoliyatda qo‘llash fani doirasida turli video topshiriqlar hamda ijtimoiy tarmoqlar imkoniyatidan foydalanib quiz test topshiriqlari orqali media kompetentlikni rivojlantirish misollar orqali yoritilgan.

Kalit so‘zlar: texnologiya, kommunikatsiya, media, tarmoq, sistema, dastur, funksiya, metod, jarayon

ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ МЕДИАКОМПЕТЕНТНОСТИ БУДУЩИХ ПЕДАГОГОВ

Файзиева Дилдора Хаётовна
Докторант Бухарского государственного университета

Аннотация. В настоящее время актуальным является вопрос организации профессиональной деятельности педагогических работников посредством информационно-коммуникационных технологий в повседневной работе на профессиональном уровне. Также важно подготовить для них инструктивный контент по использованию различных программных продуктов, особенно с учетом активности студентов в социальных сетях. В частности, то, что сотрудники с высшим образованием на профессиональном уровне используют современные ИКТ (информационно-коммуникационные технологии) в своей повседневной работе, способствует повышению производительности труда в той области, в которой они работают. В статье рассмотрены примеры развития медиакомпетентности в рамках науки применения информационных технологий в профессиональной деятельности посредством различных видео-заданий, а также тестовых заданий викторины с использованием социальных сетей.

Ключевые слова: технология, коммуникация, средства массовой информации, сеть, система, программа, функция, метод, процесс

PROSPECTS FOR THE DEVELOPMENT OF MEDIA COMPETENCE OF FUTURE TEACHERS

Fayziyeva Dildora Khayotovna
PhD student of Bukhara state university

Abstract. Currently, the issue of organizing the professional activities of teaching staff through information and communication technologies in daily work at a professional level is relevant. It is also important to prepare instructional content for them on the use of various software products, especially taking into account the activity of students on social networks. In particular, the fact that employees with higher education at a professional level use modern ICT (information and communication technologies) in their daily work contributes to increased productivity in the field in which they work. The article considers examples of the development of media competence within the framework of the science of using information technology in professional activities through various video tasks, as well as quiz test tasks using social networks.

Keywords: technology, communication, media, network, system, program, function, method, process

Kirish. Ma‘lumki bugunki kun, ya‘ni ayni davrning dolzarb talabi har bir soha vakilidan axborot texnologiyalaridan foydalanish ko‘nikmasini talab etadi. Ixtiyoriy soha vakillaridan o‘z kasbiy faoliyatlariga doir bilimlarni bilish barobarida, ofis, grafik dasturlaridan foydalanib, media kompetentlik ko‘nikmalariga ega bo‘lgan holatda kasbiy faoliyatini olib borishi muhim ahamiyat kasb etadi. Talabalarning axborot texnologiyalaridan foydalanish ko‘nikmasini bir qator metodlar orqali rivojlantirish mumkin. Ayniqsa, amaliy mashg‘ulotlarni

tashkil etib, amaliy mashqlar asosida, turli topshiriqlarni bajarib ko'rishlari hisobiga mediakompetentlik, ya'ni zamonaviy dasturiy mahsulotlar hamda texnik vositalardan foydalanish ko'nikmasi rivojlantiriladi. Ayniqsa, talaba-yoshlarning ijtimoiy-tarmoqlarda faolligini inobatga olgan holda ular uchun turli dasturiy mahsulotlardan foydalanish bo'yicha yo'riqnoma kontentlar tayyorlash ham muhimdir. Xususan, oliy ma'lumotga ega bo'lgan xodimlar professional darajada kundalik ishlarida zamonaviy AKT (axborot kommunikatsion texnologiyalar)dan foydalanishi ular ishlayotgan sohada ish unumdorligi oshishi butun dunyo mamlakatlari miqyosida tan olingan fakt hisoblanadi.[2]

Adabiyotlar tahlili va metodologiya. Adabiyotlar tahliliga qaraydigan bo'lsak, ta'lim jarayonida bo'lajak pedagoglarning media kompetentligini rivojlantirish sohasida quyidagi tadqiqotlar olib borilgan:

Qozog'istonlik olim K. Zabiyeva o'z tadqiqotlarida bo'lajak matematika o'qituvchilarini web texnologiyasi imkoniyatlaridan foydalanishga o'rgatish, ta'limning interaktiv shakllari, xususan, web-texnologiyalar, (web-quest) WebQuest, ya'ni web so'rovlarga asoslangan dars formatida o'quv jarayonini qo'llab-quvvatlash, onlayn dasturlar va turli xil messenjerlardan foydalanish bo'yicha metodlar ishlab chiqilgan.

Г. Ж. Смагулова, Г. Б. Саржанова, Г. К. Тлеужанова, N. Stanchular chet tili bo'yicha multimedia o'quv qo'llanmalarini ishlab chiqish sohasida bo'lajak o'qituvchilarning raqamli kompetentsiyalarini rivojlantirish mavzusidagi tadqiqotlarida, ta'limni raqamlashtirish kontekstida multimedia chet tili bo'yicha o'quv qo'llanmalar haqiqiy audio va video materiallarni tashkil etish va ularni o'quv jarayoniga integratsiya qilish, bo'lajak chet tili o'qituvchilariga samarali multimedia ta'lim mahsulotlarini yaratishni o'rgatish va multimedia, raqamli kompetentsiya masalalari yoritilgan.

Ukrainalik olim Viktoriya Hryenko ijtimoiy tarmoqlar, raqamli kompetentsiya haqidagi tadqiqotida bo'lajak o'qituvchilarning kognitiv, ijodiy, kommunikativ va hamkorlik qobiliyatlarini rivojlantirish uchun elektron ijtimoiy tarmoqlardan foydalanish imkoniyatlarini o'rganish, elektron ijtimoiy tarmoqlardan foydalanishning hozirgi motivatsiyasini aniqlash uchun olingan natijalarni tahlil qilish, taqqoslash va sintez qilish usullari va ularni o'quv jarayonida ham talabalar, ham o'qituvchilar o'qituvchilarini o'qitish va o'qitish faoliyatida qo'llash ko'nikmalarini aniqlash uchun anketa, so'rov, kuzatish, netnografiya kabi usullardan foydalanilgan, Muallif tomonidan raqamli ta'lim texnologiyalarini loyihalash kontseptsiyasi asosida bo'lajak boshlang'ich maktab o'qituvchilarini tayyorlash, o'qituvchilarning kasbiy faoliyatida axborot texnologiyalari, zamonaviy axborot texnologiyalari kurslarini o'rganishda o'quvchilarni kognitiv (fikrlash, tajriba va his-tuyg'ular orqali bilim va tushunishni egallashning aqliy harakati yoki jarayoni), ijodiy, kommunikativ va hamkorlik ko'nikmalarini rivojlantirish uchun elektron ijtimoiy tarmoqlardan foydalanishga o'rgatishni o'z ichiga olgan eksperimental dastur ishlab chiqilgan.

Tolmachova Iryna Heorhiivna (Rossiya) bo'lajak boshlang'ich maktab mutaxassislarining media kompetentsiyalarini shakllantirish mavzusidagi ishida bo'lajak o'qituvchilarning media kompetentsiyasi kontseptsiyasini retrospektiv tahlil qilingan, boshlang'ich sinf o'quvchilarining media savodxonligini shakllantirish bo'yicha o'qituvchi-innovatorlarning dizayn yondashuvini o'rganish hamda mualliflik media mahsulotlarini yaratish va ommaviy axborot vositalarining ta'lim imkoniyatlari bo'yicha o'zini takomillashtirish, o'zini rivojlantirish uchun motivatsion va axborot materiallarini kadrlar bilan ta'minlash kabi masalalar tahlil qilingan.

Sultan Qaboos Universiteti professori Ahmed Yousif Abdelraheemning (Arab davlati) mobil ijtimoiy media ilovalarining talabalar hayotiga ta'siri mavzusidagi ilmiy tadqiqoti birinchi navbatda so'rov yordamida miqdoriy yondashuv bilan amalga oshirilgan. Mobil ijtimoiy texnologiyalar ijtimoiy ta'lim muhitini yaratish uchun yangi va innovatsion usullarni taqdim etib, muayyan masalalarda hamkorlik qiladigan talabalarning onlayn jamoalarini yaratish uchun ijtimoiy aloqalar uchun chat, kanal kabilarda ishlash imkonini berishi kabi xulosalarga kelingan.

Shvetsariyalik olim Carina Granberg ta'lim, AKT, rekontekstualizatsiya (nutqdan kontekstni ajratib olish jarayoni) haqidagi tadqiqotining maqsadi o'qituvchilarni tayyorlash dasturlarida o'qitish uchun axborot kommunikatsion texnologiyalaridan foydalanish bo'yicha bir nechta tashabbuslar amalga oshirish jarayonini sinchkovlik bilan o'rganish va pedagogik ta'lim tizimida axborot kommunikatsion texnologiyalariga asoslangan o'qitish usullaridan foydalanish va tarqatish hisoblanadi. Tadqiqotda axborot kommunikatsion texnologiyalarini qo'llab-quvvatlaydigan uchta o'qitish va o'qitish usullari tanlangan: individual rivojlanishni raqamli rejalashtirish (IUP), bloglar va elektron portfolio. O'qituvchilar va talabalarning AKTdan pedagogik foydalanishni joriy etish bo'yicha tajribalarini to'plash uchun 115 ta intervyu o'tkazilgan va to'rt yillik davrda (2006-2010) to'rtta so'rovnoma o'tkazilgan, bloglar va elektron portfolio kabi AKT tomonidan qo'llab-quvvatlanadigan metodikalar AKT nutqlari va loyihalari ijtimoiy jihatdan ishlab chiqilgan rekontekstualizatsiya jarayoni orqali kontekstda o'z aksini topgan.

O'zbekiston olimlari tomonidan ham bo'lajak pedagoglarning media kompetentligini rivojlantirish sohasida qator ilmiy tadqiqotlar olib borilgan. J.O. Hakimov bo'lajak kasb ta'limi o'qituvchilarining axborot-kommunikatsion tayyorgarligini kompyuterli loyihalash vositalari asosida takomillashtirish ("Kompyuterli loyihalash" o'quv fani misolida) mavzusidagi tadqiqotida "Kompyuterli loyihalash" o'quv fanini fanlararo o'quv moduli asosida o'qitish orqali bo'lajak kasb ta'limi o'qituvchilarining axborot-kommunikatsion tayyorgarligini kompyuterli loyihalash vositalari asosida takomillashtirish jarayoni modelini ishlab chiqish va ilmiy asoslash maqsadida kasb ta'limining rivojlanish tendensiyalarini aniqlashtirishga imkon beruvchi ilmiy-metodik adabiyotlarni metodologik va nazariy tahlil etish, kasbiy bilim, ko'nikma va amaliy malakalarni shakllantirishga tizimli yondashuv; tajriba materiallarini tahlil va sintez qilish; kuzatish, so'rovnoma o'tkazish, talabalarining bilim, ko'nikma va amaliy malakalar hamda kasbiy muhim sifatleri darajasini tashxis qilish, pedagogik tajriba-sinovdan olingan ma'lumotlarni matematik-statistik qayta ishlash metodlaridan kompleks foydalangan. Kasb ta'limi yo'nalishlari talabalarining kompyuterli loyihalash vositalari bo'yicha axborot kommunikatsion tayyorgarligi darajalarini (kognitiv, protsessual, faoliyatli) tashxislash tahlili, loyihalash-konstruktorlik, amaliy test, darajali topshiriqlarni bosqichli bajarish komponentlari funksiyalarini integrativ muvofiqashtirish orqali obyektiv baholash imkoniyatlari ochib berilgan.

T.N. Jo'rayev raqamli texnologiyalar asosida talabalar o'quv-biluv faoliyatini takomillashtirish metodikasi (Ta'limda axborot texnologiyalari fani misolida) mavzusidagi tadqiqotida bo'lajak o'qituvchilarni raqamli ta'lim texnologiyalari va bulutli dasturlash servislaridan foydalanib o'quv-biluv faoliyatini takomillashtirish maqsadida Tadqiqotda mavzuga oid ilmiy, pedagogik, psixologik adabiyotlarni qisqariq o'rganish va tahlil qilish, ijtimoiy-pedagogik (kuzatish, suhbat, tashxislash, so'rovnoma, test), tajriba-sinov, olingan natijalarini matematik va statistik qayta ishlash metodlardan foydalanib, Ta'limda axborot texnologiyalaril fanidan ma'ruza va amaliy mashg'ulotlarni matnli, video va animatsiya erdamida kasbiy faoliyatga yo'naltirib o'qitish mazmunini takomillashtirishga xizmat qiladigan raqamli ta'lim uchun metodik ta'minot yaratilgan; fanni o'qitishda raqamli ta'lim muhitini hosil qiluvchi mobil ta'lim va elektron axborot resurslari bulutli dasturlash xizmatlaridan foydalanib yaratilgan, ulardan foydalanish bo'yicha ko'rsatmalar ishlab chiqilgan; baholash mezonlari asosida bulut texnologiyasidan foydalanib, interfaol testlar ishlab chiqilgan va ta'lim jaraeniga joriy etilib, o'zlashtirish samaradorligi aniqlangan..

G.T. Yuldasheva klasterli yondashuv asosida talabalarining axborot-kommunikativ kompetentligini rivojlantirish metodikasi (informatika o'qitish metodikasi fani misolida) tadqiqotida Informatika o'qitish metodikasi fanini o'qitish jarayonida bo'lajak mutaxassislarining "kommunikativ kompetentligini rivojlantirish uchun zarur pedagogik shart-sharoitlarni aniqlash", nazariy jihatdan asoslash maqsadida Tadqiqotda adekvat holatda o'rganishni ta'minlashga qaratilgan nazariy (tahliliy-sintetik, qiyosiy-taqqoslash, analogiya, modellashtirish), diagnostik (so'rovlar, test o'tkazish, kuzatish, loyihalashtirilgan metodikalar), prognostik (ekspert baholash, mustaqil baholarni umumlashtirish), pedagogik tajriba-sinov va matematik metodlar (ma'lumotlarni statistik qayta ishlash, natijalarni grafik tasvirlash va boshq.) kabi usullar majmui qo'llab, bo'lajak mutaxassislarining kommunikativ kompetentligini ta'lim shakllarining klasterli muhitida rivojlantirishga qaratilgan ta'lim metodlari (smart, sindikat, scamper, diamond)dan samarali foydalanilgan va dasturiy vositalar ustuvorligini ta'minlagan holda talabalarining kommunikativ kompetentligini rivojlantirishga xizmat qiluvchi "Informatika o'qitish metodikasi" nomli o'quv qo'llanma ishlab chiqilgan va amaliyotga joriy etilgan;

R.U. Umarova tomonidan ta'limni axborotlashtirish sharoitida o'quvchilarning intellektual salohiyatini rivojlantirish, ta'limni axborotlashtirish sharoitida o'quvchilarning intellektual salohiyatini rivojlantirish metodikasini takomillashtirish yuzasidan taklif va tavsiyalar ishlab chiqish maqsadida, tadqiqot ishi davomida ilmiy-uslubiy adabiyotlarni tahlili, sintez, taqqoslash, pedagogik kuzatuv, suhbat, anketa, ekspert baholash, faoliyat natijalarini o'rganish, so'rovnoma, pedagogik eksperiment, materiallarga matematik-statistik tahlil usullaridan foydalanib, o'quvchilarni intellektual salohiyatini rivojlantirishning mezon hamda me'yorlari aniqlashtirilgan; "Ta'limni axborotlashtirish sharoitida o'quvchilarning intellektual salohiyatini rivojlantirish" nomli uslubiy qo'llanma amaliyotga joriy etilgan; "Informatika va axborot texnologiyalari" fanidan interfaol amaliy mashg'ulot ishlanmalari yaratilgan; intellektual salohiyatni rivojlantirishga yo'naltirilgan iSpring Quiz Maker ilovasidan foydalanishga oid uslubiy tavsiyalar ishlab chiqilgan.

F.P. Raxmonkulov raqamli texnologiyalar vositasida bo'lajak informatika o'qituvchilarining web-dizayn bo'yicha kompetentligini rivojlantirish metodikasi bo'yicha raqamli texnologiyalar vositasida bo'lajak informatika o'qituvchilarining web-dizayn bo'yicha kompetentligini rivojlantirish metodikasini ishlab chiqqan, talabalarda web-dizayn bo'yicha kompetentlikni raqamli texnologiyalar vositasida rivojlantirish modeli kasbiy axborotlarga

ishlov berishning motivatsion variativ yondashuvlarini kreativ rejalashtirishning differensial bosqichlariga shaxsiy xislatlar yaxlitligida optimallashtirishga hamda fanlararo aloqalarga asoslangan pedagogik, ijtimoiy va psixologik tashxisning kompetensiyaviy mezonlari kasbiy tayyorgarlik sifatini barqaror ta'minlovchi grafik topshiriqlarni raqamli tahlil muhitida moslashuvchan takroriy intervalda intensiv qo'llashga doir amaliy taklif va tavsiyalari "Kompyuter grafikasidan videodarslar" nomli elektron o'quv qo'llanma mazmuniga singdirilgan.

G.B. Quzmanova sinfdan tashqari mashg'ulotlarda O'quvchilarning ijtimoiy kompetentligini rivojlantirish metodikasi (8-sinf misolida) nomli tadqiqotida sinfdan tashqari mashg'ulotlarda o'quvchilarning ijtimoiy kompetentligini rivojlantirish tadqiqoti jarayonida pedagogik kuzatuv, qiyosiy tahlil, tajriba-sinov ishi, so'rovnomalar, test, suhbat, bahs-munozara, online monitoring, natijalarni matematik-statistik qayta ishlash va tahlil etish usullaridan foydalanib, ta'lim jarayonida ijtimoiy media marketing vositalardan foydalanish orqali o'quvchilarning raqamli savodxonligi rivojlantirilgan sinfdan tashqari mashg'ulotlarda o'quvchilarning ijtimoiy kompetentligini rivojlantirish modeli ishlab chiqilgan; umumiy o'rta ta'lim maktab o'quvchilari uchun ijtimoiy tarmoqlar vositasida To'garak mashg'ulotlarini olib boruvchi elektron platforma yaratilgan (Adliya vazirligi huzuridagi Intellektual mulk agentligidan olingan № DGU 19480 - sonli guvohnoma) va amaliyotga joriy etilgan.

J.H. Hamrayevning "Telekommunikatsiya texnologiyalari vositasida talabalarga informatika fanini o'qitish metodikasi ("Texnologik ta'lim" bakalavriat ta'lim yo'nalishi misolida)" nomli tadqiqotida telekommunikatsiya texnologiyalari vositasida talabalarga informatika fanini o'qitish maqsadida, nazariy, psixologik, pedagogik, tabiiy-ilmiy (informatika), umumkasbiy hamda ixtisoslik fanlariga doir adabiyotlarni tadqiqot muammosi va fanlararo uzviylik nuqtai nazaridan o'rganish, tahlil qilish, malaka talablari tahlili, empirik: kuzatish, suhbat; statistik: so'rovnomalar o'tkazish, pedagogik tajriba-sinovi va matematik-statistika metodlaridan foydalanib, bo'lajak texnologik ta'lim o'qituvchilariga informatika fanini o'qitish orqali kasbiy kompetensiyalari komponentlarini rivojlanganlik darajalarini baholash mezonlari ishlab chiqilgan, shu bilan birga, telekommunikatsiya texnologiyalari vositalaridan foydalanib informatika o'qitishning metodik modeli ishlab chiqilgan va amaliyotga joriy etilgan, bo'lajak o'qituvchilarni telekommunikatsiya texnologiyalari vositasida kasbiy kompetensiyalari komponentlarini rivojlantirishga qaratilgan "Informatika" fani uchun dasturiy mahsulotlar ishlab chiqilgan va amaliyotga joriy etilgan.

P.T. Abduqodirova tomonidan bo'lajak o'qituvchilarda algoritmik kompetensiyalarni rivojlantirish orqali kasbiy faoliyatga tayyorlash metodikasi bo'yicha tadqiqot olib borilgan, tadqiqotda psixologik-pedagogik, metodik adabiyotlarni tahlil qilish, muammoga doir asosiy tushunchalar tahlili, prognozlash, modellashtirish, retrospektiv tahlil, suhbat, so'rovnomalar, pedagogik tajriba-sinov, test, matematik-statistik tahlil usullaridan foydalanilgan va bo'lajak o'qituvchilarda algoritmik kompetensiyalarning rivojlanganligini baholashning diagnostik vositalari ishlab chiqilgan va bo'lajak o'qituvchilarda algoritmik kompetensiyalarni rivojlantirish

orqali kasbiy faoliyatga tayyorlashga doir ilmiy-metodik tavsiyalar ishlab chiqilgan. Mamlakatimizda pedagogika oliy ta'lim muassasalarida nomutaxassis yo'nalishlar o'quv rejalariga tanlov fan sifatida "Axborot texnologiyalarini kasbiy faoliyatda qo'llash" fani kiritilgan. Shu fan bo'yicha amaliy mashg'ulotlar kesimida turli topshiriqlar yaratilishi, talabalar media kompetentlik ko'nikmasini takomillashtirishga hissa qo'shadi.

Bo'lajak pedagoqlarning media kompetentligini rivojlantirish maqsadida "Axborot texnologiyalarini kasbiy faoliyatda qo'llash" fani doirasida quyidagi metodlar ishlab chiqildi:

Axborot texnologiyalarini kasbiy faoliyatda qo'llash fani doirasida amaliy topshiriqlar tayyorlash

Amaliy topshiriqlar bajarilishi ko'rsatilgan video qo'llanmalar yaratish

Talabalarning nazariy bilimlarini tekshirish maqsadida test (Quiz testlar) tuzish

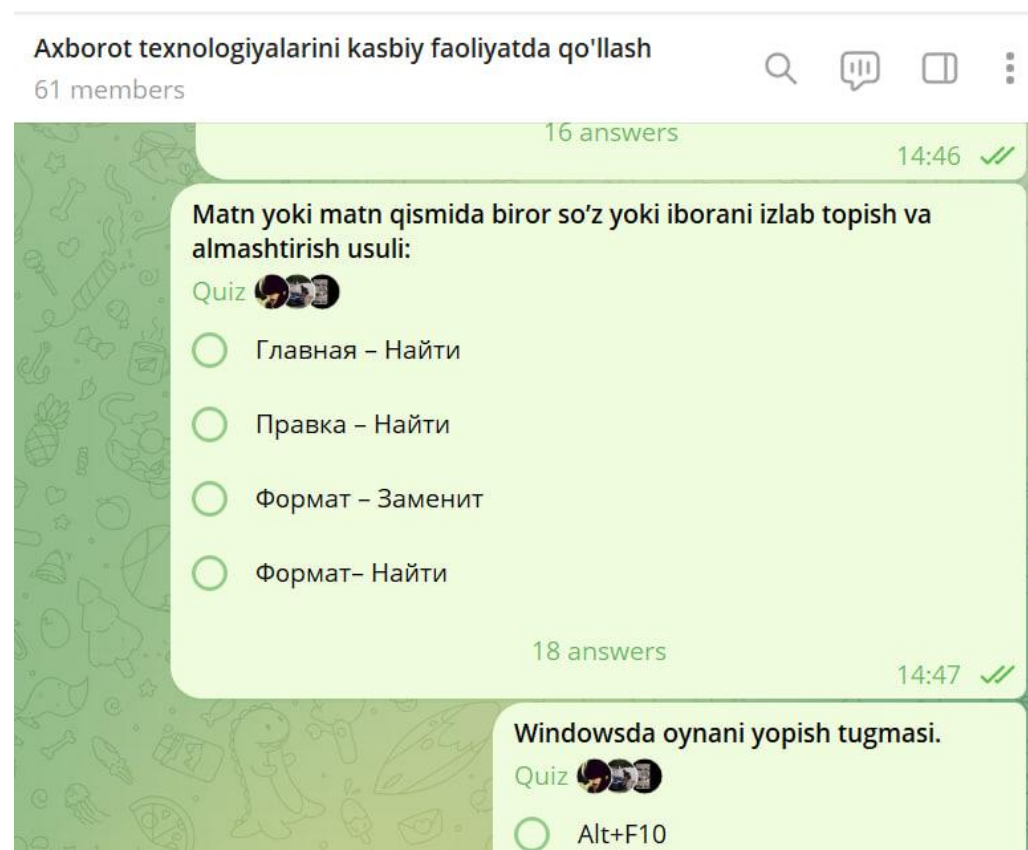
Amaliy topshiriqlar bajarilish davomiyligini vaqt mezonida baholash

O'rganuvchilarning topshiriqlarni mustaqil bajara olish imkoniyatini yuqori baholash

Amaliy topshiriqlarning bajarilish jarayonida talabalarning foydalanilayotgan dasturning imkoniyatlarini qo'llashda texnik vositalardan foydalanish ko'nikmasi maksimal darajada kengayadi. Topshiriqlarning video qo'llanmasini talabalarga tarqatilishi, ularga ixtiyoriy o'zlariga qulay fursatda video qo'llanmalarni qayta-qayta ko'rish orqali vazifani bajarish imkoniyati berilishi, topshiriqni bajara oladiganlar jamoasini kengaytiradi.

1-rasm Axborot texnologiyalarini kasbiy faoliyatda qo'llash fani doirasida tayyorlangan video qo'llanmalar. Tayyorlangan video qo'llanmalarni talabalarga tushunarli, oson bo'lishi muhim sanaladi, qolaversa video qo'llanmalarning qisqa hamda mazmunli bo'lishiga ahamiyat berish lozim. Bundan tashqari telegram ijtimoiy tarmog'ida Buxoro davlat pedagogika instituti tabiiy fanlar yo'nalishida tahsil olayotgan talabalarini qamrab olgan holda, axborot texnologiyalarini kasbiy faoliyatda qo'llash guruhi tashkil qilinib, quyidagi ko'rinishda test topshiriqlari yaratilib kelinmoqda. Sifatli test topshiriqlarini tayyorlashda telegram messengerining imkoniyatidan unumli foydalanilgan.

2-rasm. Telegram ijtimoiy tarmog'ida yaratilgan quiz testlardan namunalar

Yuqoridagi 2-rasmda berilgan ko'rinishdagi quiz testlar talabalar bilim, ko'nikma va malakalarining rivojlanishiga, tezkor javob berish qobiliyatining kengayishiga, amaliy topshiriqlar bajarilish jarayoniga sarflanadigan vaqtni qisqartirishiga xizmat qiladi.

Olingan natijalar va ularning tahlili. Turli video qo'llanmalar orqali amaliy topshiriqlarni bajarish ko'nikmasi bu mediani samarali boshqarish va undan foydalanish qobiliyatidir. Axborot izlash, manbalarni tekshirish va turli media vositalaridan foydalanishni o'z ichiga olgan amaliy mashg'ulotlar o'quvchilarga media platformalardan malakali foydalanuvchi bo'lishga yordam beradi. Masalan, talabalarga onlayn manbalar,

kitoblar va intervyulardan foydalangan holda ma'lum bir mavzuni tadqiq qilish topshirilishi mumkin. Ushbu faoliyat talabalarga ishonchli ma'lumotni qanday topish va ishonchli manbalar va soxta yangiliklar o'rtasidagi farqni tushunish imkonini beradi. Bundan tashqari, amaliy muammolar ijodkorlik va media ishlab chiqarish ko'nikmalarini rivojlantirishi mumkin. Talabalar podkastlar, videolar yoki ijtimoiy media tarmoqlaridagi kabi o'zlarining mutaxassisliklari doirasida media kontentlarni yaratishlari mumkin.[5] Ommaviy axborot vositalarini ishlab chiqarishning barcha jarayonida faol ishtirok etib, talabalar nafaqat texnik ko'nikmalarni rivojlantiradilar, balki xabarlarini samarali muloqot qilish qobiliyatini ham oshiradilar. Bu ularga ommaviy axborot vositalarining passiv iste'molchisi emas, balki faol ijodkor va ishtirokchi bo'lish imkoniyatini beradi. Video topshiriqlarni, testlarni bajarishda ishtirok etish jamoada ishlash, hamkorlik va muloqot qobiliyatlarini rivojlantirishga ham yordam beradi. Ko'pincha media-loyihalar talabalardan guruhlarda ishlashni, fikr almashishni, topshiriqlarni topshirishni va ularning natijalarini taqdim etishni talab qiladi. Bu hamkorlik orqali o'quvchilar o'z fikr va mulohazalarini samarali ifoda etish, turli nuqtai nazarlarni muhokama qilish va umumiy maqsad sari harakat qilishni o'rganadilar. Ushbu ko'nikmalar nafaqat ommaviy axborot vositalari bilan bog'liq sohalarida, balki turli xil professional va shaxsiy kontekstlarda ham muvaffaqiyatga erishish uchun zarurdir.

Maqolada yoritilgan video qo'llanma ko'rinishidagi topshiriqlar hamda "Axborot texnologiyalarini kasbiy faoliyatda qo'llash" telegram guruhidagi test topshiriqlarini amalda bajarish ko'nikmasini egallagan o'rganuvchilar kelajakda kasbiy sohalarida qo'llab, vaqt unumdorligiga erishadilar.

Xulosa. Amaliy topshiriqlar bo'lajak pedagoglarning media kompetentligini rivojlantirishda hal qiluvchi rol o'ynaydi. Turli ko'rinishdagi topshiriqlar talabalarga olgan bilimlarini amalda qo'llash, tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirish va media muhitining faol ishtirokchisiga aylanish imkoniyatini beradi. Amaliy tajriba orttirish orqali talabalar mediasavodxonlik haqida chuqurroq tushunchaga ega bo'ladilar va ommaviy axborot vositalarining murakkab olamida faol bo'lishga yaxshiroq tayyorlanishadi. O'qituvchilar va talabalar o'rtasida media kompetentsiyasini rivojlantirishga ko'maklashish va ularni ommaviy axborot vositalariga asoslangan jamiyatda faol ishtirok etishga tayyorlash uchun ta'lim dasturlariga amaliy mashg'ulotlarni kiritishlari juda muhim deb o'ylayman. Qolaversa, bo'lajak pedagoglarda media kompetentlik malaka, ko'nikmasining mavjudligi, kasbiy pedagogik faoliyatlarini tashkil etishga, kreativ yondashishga yordam beruvchi vosita sanaladi

Foydalanilgan adabiyotlar:

P.T. Abduqodirova. Maktab informatika kursini mobil texnologiyalar asosida o'qitish. Science and innovation. 2022. №2. 165-167-betlar

Carina Granberg. Social software for reflective dialogue: Questions about reflection and dialogue in student teachers' blogs. Technology, Pedagogy and Education. 2010. 19 (3), 345-360

Ahmed Yousif Abdelraheem. The Impact of Using Mobile Social Network Applications on Students' Social-Life. International Journal of Instruction, v11 n2 p1-14 Apr 2018

Fayziyeva D.KH. Ustanovleniye razgovornogo trakta v IP-telefonii // Molodoy uchenyy. 2017. №4. 113-114 betlar

Fayziyeva D.Kh. Using software for teaching foreign language using software for teaching foreign languages. Academy 2020. № 9 (60). 13-17 betlar

Fayziyeva D.Kh. About the theory of multiple intelligence. Vestnik nauki i obrazovaniya 2020. № 19 (97), Part 2. 85-88- betlar

Jurayeva N.O. Specific aspects and principles of the method of organizing independent education of students. Actual problems of modern science, education and training". №8, Xorazm, 2022. – P. 23-27.

D.KH Fayziyeva. SH.T.Yakhyayeva. Vliyaniye tsifrovogo obrazovaniya na uspekhi uchaschichikhsya // Universum: tekhnicheskoye nauki 2022.// № 5 (98) — 48-51 betlar

D.KH Fayziyeva. B.N.Takhirov. Z.M. Adizova. Obucheniyeye programmirovaniyu s pomoshch'yu geymifikatsii//Vestnik nauki i obrazovaniya